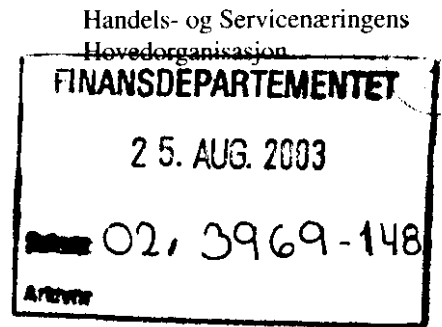

Finansdepartementet
v/Knut Thonstad
Pb 8008 Dep
N-0030 Oslo

Deres ref: 02/369 Ø KnT

Oslo, 21. august 2003
Vår ref: AHL/Dok 2003-02068

HØRING AV SKISSE TIL NASJONAL HANDLINGSPLAN FOR BÆREKRAFTIG UTVIKLING – NASJONAL AGENDA 21

A. Innledning

Det vises til Finansdepartementets brev av 20.06.2003 hvor Regjeringen sender på høring skisse til nasjonal handlingsplan for bærekraftig utvikling. Skissen til handlingsplanen er et omfattende og er delt det inn i følgende områder:

1. Internasjonalt samarbeid for en bærekraftig utvikling og bekjempelse av fattigdom
2. Klima, ozonlaget og langtransportert luftforurensning
3. Biologisk mangfold og kulturminner
4. Naturressurser
5. Helse- og miljøfarlige kjemikalier
6. Bærekraftig økonomisk utvikling
7. Samiske perspektiver i miljø- og ressursforvaltningen

Ut i fra skissen til handlingsplan tolker vi det slik at handlingsplanen for en nasjonal Agenda 21 vil legges vekt på arbeidet med å få til bærekraftig økonomisk utvikling i Norge og at et hovedelement i dette arbeidet er å sikre at bærekraftig produksjon og forbruk integreres i alle sektorer i samfunnet.

HSH representerer nesten 10.000 bedrifter i handels- og servicenæringen. HSH kom med innspill i brev av 17.01.2003 til skissen.

HSH betrakter det som positivt at Regjeringen på denne måten inviterer til å komme med nye innspill og forslag til handlingsplan, basert på en skisse. Vi finner det uheldig at vi har fått kort frist og at det i tillegg ble gitt uttrykk for at det er umulig å ha noen reell innflytelse på politikkkutformingene i denne runden. Vi har forstått det slik at den korte tidsfristen fram til planen legges fram i Nasjonalbudsjettet for 2004 gjør det vanskelig å innarbeide store endringer i beskrivelsen av konkrete tiltak i handlingsplanen (ref. statssekretær Olav Kjørven, medlem i statssekretærutvalget, i foredrag i Idébanken 12.06.2003). Videre ble vi orientert om at forslag til prosesser for å utvikle handlingsplanene – dvs. hvordan deler av miljøvernpolitikken skal utformes videre i samarbeid med bl.a. næringslivet – vil Finansdepartementet lettere kunne innarbeide i den endelige teksten. Tatt i betraktning disse begrensningene vil vi legge vekt på følgende i våre merknader til skissen:

AHL/Finansdepartementet 2003- 20 aug/21.08.2003

B. Merknader til skissen til den nasjonale handlingsplanen for bærekraftig utvikling

I HSHs brev til Finansdepartementet av 17. januar 2003 om innspill til handlingsplanen til Nasjonal Agenda 21 beskrev HSH i korte trekk noen av de aktivitetene som er på gang for å bidra til bærekraftig utvikling. I skissen til handlingsplan i brev av 20.06.2003 fra Finansdepartementet er videre satsing omtalt i en så generell form, at konkrete aktiviteter som handels- og servicenæringen er involvert i hverken beskrives eller vurderes. Vi går ut ifra at dette skyldes formen og ikke at Regjeringen ser næringslivets engasjement og aktivitet som uvesentlig for å oppnå bærekraftig produksjon og forbruk i Norge. Dersom den endelige handlingsplanen også har en like generell form, vil det være hensiktsmessig at Regjeringen sterkt markerer et ønske om et utvidet samarbeid med næringslivet for å oppnå sine ambisiøse mål på dette området. Under 1.6.1.hvor det planlegges å skrive et forslag til prosess og områder for videre dialog med næringslivet har en kommet kort i arbeidet. Det er et omfattende arbeid å komme fram til en egnet modell for hvordan etablere et best mulig samarbeid med næringslivet på områder der dette er nødvendig for å nå regjeringens mål. Vi har imidlertid mange gode eksempler på at en kan oppnå mye med nært samarbeid og avtaler og har nedenfor omtalt noen områder handels- og servicenæringen ser det som viktige å arbeide videre med:

1. Frivillige avtaler

Frivillige avtaler har i Norge og andre land gitt gode resultater mht. miljøeffekt. Av prosjekter hvor handels- og servicenæringen har gode erfaringer i Norge kan nevnes:

- ❖ Emballasjeavtalene er et eksempel på en modell som har gitt meget gode resultater. Et samlet næringsliv har deltatt i arbeidet. Handelen som kontrollør ovenfor resten av næringslivet, har gjort forskrift unødvendig. Dette har vakt oppsikt i andre land. Vi vil anbefale at det gis en bred gjennomgang av dette arbeidet og de positive erfaringene en har.
- ❖ Det er nylig etablert som et samarbeid mellom SFT, Forbrukerrådet, HSH, NHO, LO, GRIP, Stiftelsen Miljømerking og bedriftene om etableringen av et tekstilpanel. Selv om dette arbeidet er nylig startet, her samarbeidspartnerne stor tro på denne modellen.

Vi vil anbefale at det gis en bred beskrivelse av hvorfor frivillige avtaler og samarbeid med næringsliv er viktig og hvilke planer Regjeringen har får å få dette til i praksis under avsnitt 1.6.1.

2. Informasjon og kompetanse

I skissen til handlingsplanen bør det inngå en beskrivelse av hvordan bærekraftig produksjon og forbruk i Norge er avhengig av små og mellomstore bedrifter. Erfaringer viser at miljøbevisstheten må forankres i ledelsen av bedriftene.

I et samarbeid med Grip, LO og andre forsøker HSH å etablere et miljøkompetanseprogram som er tilpassert handelsbedriftenes behov. Programmet har som mål å sikre at butikker har tilstrekkelig miljøkompetanse til å vri sin virksomhet (drift, innkjøp etc.) i mer bærekraftig retning. Dette programmet for miljøkompetanse i handelen er vi overbevist om vil kunne gi målbare resultater på miljøvernområdet i årene som kommer, forutsatt at vi får tilstrekkelig

bredde i satsingen. Vi har bl.a. mange eksempler på at ”Miljøbevisst innkjøper er en forutsetning for at en miljøbevisst forbruker skal kunne foreta miljøvennlige innkjøp”.

Omfang av miljømerkede produkter hos forbrukerne vil også utvilsomt øke dersom innkjøperne i handels og servicenæringen øker innkjøpene av miljømerkede produkter.

Dagligvarehandelen er viktige aktører for å sikre reduserte utslipp av klimagasser, i forbindelse med nedkjøling av matvarer. Opplæring av driftsansvarlige er en viktig utfordring i årene som kommer.

Vi ser det hensiktsmessig å starte samarbeid mellom aktørene som har konkret arbeid på gang (bl.a. HSH, GRIP og større handelsbedrifter) og Regjeringen for å få tilstrekkelig bredde og tyngde i den satsingen som omtales ovenfor i dette avsnittet. Miljøverndepartementet er allerede orientert om de gode erfaringene fra et forprosjekt som er i ferd med å bli avsluttet.

HSH ser det videre som viktig at handels- og servicenæringen trekkes aktivt inn i utforming og gjennomføring av Regjeringens planer på miljøinformasjonsområdet, bl.a. for å gjøre det mulig å gi mer informasjon om produkter og tjenester, jfr. 1.6.4. siste avsnitt.

3. Miljøledelse

Skissen omhandler miljøledelse i næringslivet og vi går ut ifra at handlingsplanen gir en bred gjennomgang av dette temaet. Dette temaet henger nøye sammen med punktet om miljøkompetanse i næringslivet.

Det bør imidlertid nevnes at det er flest små bedrifter i Norge. De trenger små, enkle ledelsessystemer. Miljøfyrtårnsertifisering har vist seg meget velegnet fordi det er et enkelt system. Miljøfyrtårnsertifiserte handels- og servicebedrifter har fått en bevisst holding til miljøeffekten av sin virksomheten. Når omfanget av miljøsertifiserte bedrifter blir stort vil dette arbeidet gi gode resultater nasjonalt. Omfanget kan øke bl.a. ved et nærmere samarbeid mellom myndighetene (i første rekke aktuelle miljøfyrtårnkommuner) og handels- og servicenæringen.

Initiativ for Etisk Handel (IEH) er et samarbeid mellom bl.a. Kirkens Nødhjelp (KN), Landsorganisasjonen i Norge (LO), COOP Norge og HSH. Formålet er å fremme forståelse for etisk handel - gjennom å arbeide for tiltak som bidrar til at varer produseres etisk forsvarlig. Her arbeides det bl.a. med prosjekter som skal kunne bedre miljøforholdene på fabrikker og plantaser (spesielt for de som produserer for eksport til Norge). Initiativene ovenfor vil bidra til at bedrifter som tradisjonelt ikke har arbeidet målrettet med bærekraftig produksjon og forbruk blir trukket inn i arbeidet. For å få best mulig effekt av dette arbeidet vil fortsatt støtte og samarbeid med Regjeringen være nødvendig.

4. Miljømerking

Handels- og servicenæringen ser på arbeidet med miljømerking som viktig. Vi regner med at dette også vil være et viktig virkemiddel for å bidra til bærekraftig produksjon og forbruk i årene som kommer. En ny utvikling i det nordiske miljømerkesamarbeidet er at miljømerking av tjenester er i ferd med å bli en realitet.

HSH tror at et målrettet program, for å øke kunnskap om miljømerkede produkter og tjenester og som sikrer at handels- og servicenæringens tilbud av miljømerkede produkter og tjenester øker, kan gi god effekt.

Dette vil kunne sikre Regjeringens satsing på Svanen og EU-blomsten. HSH ønsker å starte med å drøfte en plan for hvordan handelens tilbud av miljømerkede produkter rent konkret kan økes. BFD og MD er sentrale aktører som vi ønsker å drøfte dette temaet med.

5. Oppfølging av handlingsplanen for bærekraftig utvikling i samarbeide med næringslivet

Som en oppfølging av handlingsplanen ser vi fram til en nærmere dialog med Regjeringen.

Vi ser behov for en aktiv prosess fra Regjeringens side for å trekke næringslivet med i arbeidet å løse miljøutfordringene på en best mulig måte. Dette vil være spesielt viktig i det videre arbeidet. For eksempel tror vi det ville vært klokt å invitere næringslivet til å kommentere de elementer til handlingsplanen - som berører næringslivet - på et tidligere stadium i prosessen, gjerne før Nasjonalbudsjettet for 2004 er vedtatt. Vi ser fram til nærmere drøftelser for å komme fram til en egnet modell for en slik dialog i framtiden. En sentral koordinering i Finansdepartementet kan være hensiktsmessig. Dialogen som føres mellom handels- og servicenæringen og ansvarlige i de forskjellige departementene vil også være viktig, og må derfor legges vekt på.

Vårt forslag til videre prosess :

- sentrale departementer inviterer handels- og servicenæringen til å drøfte hvordan samarbeidet kan utvikles videre, bl.a. med utgangspunkt i områdene som er nevnt i punktene ovenfor
- basert på en konkret handlingsplan – med handelen og servicenæringen i fokus – utarbeides aktuelle samarbeidsavtaler
- i enkelte tilfeller etableres tiltaksgrupper sammensatt av relevante aktører innen flere sektorer, for å løse konkrete utfordringer - ad hoc
- Gode og konkrete indikatorer utarbeides for å kunne måle og dermed bidra til å sikre at samarbeidet som er nevnt ovenfor har den ønskede effekt

6. Partnerskapsstafett

Ideen med en partnerskapsstafett er morsom, men vi ser et langsiktig samarbeid –på tvers av offentlige og private sektorer - som mye viktigere, bl.a. slik som foreslått under punkt 5., se avsnittet: ”5. Oppfølging av handlingsplanen i samarbeid med næringslivet”. Utfordringene på miljøområdet er store og kompliserte og vi tror at langsiktig målrettet arbeid, bl.a. i form av programmer for utvikling av miljøkompetanse i handels- og servicenæringen, oppbygging av velfungerende miljømerkeordninger, samt for sørge for at det finnes riktig tilpasset, enkle og gode miljøsertifiseringsordninger vil gi positiv miljøeffekt. Vi ser imidlertid ikke bort ifra at partnerskapsstafett kan komme som et supplement.

7. Evaluering og utvikling av hensiktsmessige indikatorer i forbindelse med oppfølging av Regjeringens handlingsplan for bærekraftig utvikling.

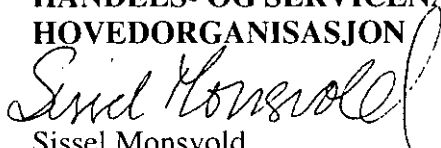
Vi ser det som viktig at riktige indikatorer velges. Det har vært en lang prosess både internasjonalt og nasjonalt for å finne riktige miljøindikatorer, bl.a. i OECD, i EU (Lisboa prosessen) og i Nordisk Ministerråd. Vi regner med at Regjeringen i neste fase ønsker å bygge på dette arbeidet, men at en ønsker å ha mer detaljerte indikatorer på utvalgte områder. Handels- og servicenæringen ønsker samarbeid for å sikre best mulig indikatorer og vil gjerne delta i det planlagte utvalget.

C. Konklusjon

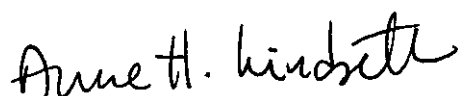
Vi konkluderer med at et bredt samarbeid mellom Regjeringen og handels- og servicenæringen vil kunne bidra til bærekraftig utvikling i Norge . Vårt forslag til prosess for oppfølging av handlingsplanen som kort omtales under pkt. B5 ovenfor, vil være hensiktsmessig for å starte dette samarbeidet.

Vennlig hilsen

**HANDELS- OG SERVICENÆRINGENS
HOVEDORGANISASJON**

Sissel Monsvold
Næringslivsseksjonen
Seksjonssjef

Anne Helene Lindseth
Fagsjef-miljø